

EESTI JA VENE KEELE KONTRASTIIVSEST UURIMISEST

IRINA KÜLMOJA

2003. aastal ilmunud Emakeele Seltsi aastaraamatus (ESA 48) on esitatud põhjalik eesti keele uurimise analüüs. Püüaksin täiendada seda ülevaatega eesti ja vene keele kontrastiivsest, täpsemini funktsionaal-kontrastiivsest uurimisest. 1950. ja 1960. aastail tekkinud kontrastiivne keeleuurimine, mille tähelepanu all oli tookord vaid erinevate keelepaaride struktuuride võrdlemine (Karlsson 2002: 54), on viimase kahe aastakümne jooksul oluliselt muutunud. Tänapäeval kasutatakse keelte kontrastiivsel ehk kõrvutaval uurimisel funktsionaalset meetodit (Å 1988; Chesterman 1998), analüüsides kahe keele nähtusi kas semasioloogiliselt (suunas vormilt funktsioonile) või onomasioloogiliselt (funktsioonilt, tähenduselt vormile). Ülevaade hõlmab põhiliselt viimase 15 aasta jooksul tehtut, põhirõhk on Tartu Ülikoolis valminud töödel, kuna neid on vaadeldaval perioodil olnud rohkem, nimetatud on ka mõningaid olulisemaid varasemaid töid. Kirjutise aluseks on konverentsil „Emakeel ja teised keeled IV” (Tartu Ülikoolis 13.–14. novembril 2003) koos kolleegidega esitatud ettekande materjalid, mida olen täiendanud. Kindlasti pole käesolev ülevaade ammendav, ega pretendeerigi sellele, siiski annab see ettekujutuse Eestis selles valdkonnas tegutsevate peamiselt vene filoloogide uuringutest, mis kahjuks on jäänud ESA 48 koostajate tähelepanu alt välja, ehkki väärinuksid seda.

Eelkäijatest

Teise maailmasõja järel ilmunud vene ja eesti keelt kõrvutavad tööd olid ajendatud vajadusest õpetada eesti tudengitele vene keelt. Põhiliselt 1960. aastate alguses avaldatud artiklid (K. Bachman, T. Murnikova, H. Heiter jt) on rakendusliku iseloomuga ning mõeldud eelkõige vene keele õpetamise meetoodika väljatöötamiseks, arvestades kahe keele spetsiifikat. 1962. a ilmus esimene õpetajaile ja üliõpilastele mõeldud E. Pälli, E. Totseli ja

G. Tukumtsevi „Eesti ja vene keele kõrvutav grammatika”, mille eesmärk oli abistada nii vene keele õpetajat eesti koolis kui eesti keele õpetajat vene koolis. Mõned selle raamatu osad, nt arvsõna käsitus, pole minetanud oma tähtsust ka tänapäeval. 1967. a valmis mahult väiksem A. Mölder „Eesti ja vene keele kõrvutav grammatika”, mis samuti oli mõeldud eesti ja vene keele õpetajaile.

Teine probleemiring oli seotud leksikograafiaga. 1966. a ilmus A. Reitsaku sulest raamat „Vestlusi vene ja eesti keeles”, 1973. a valmis TRÜ vene keele kateedris kaheosaline õppesõnastik „Valimik vene sünonüüme eestikeelsete vastetega” (koostajad E. Anton, K. Bachman, H. Leemets, E. Vaigla). 1984. a ilmus H. Leemetsa eestvedamisel G. Kaarma, I. Külmoja, T. Lagle, H. Leemetsa, A. Linnase ja A. Öimu koostatud „Eesti-vene õppesõnastik” (teine, parandatud ja täiendatud trükk 1990. a), 1986. a avaldati „Vene-eesti õppesõnastik” (koostajad E. Vaigla, L. Simm, H. Pärn, H. Kubo). 1981. a kaitses A. Pihlak prof M. Šeljagini juhendamisel NSVL TA Keeleteaduse Instituudi Leningradi osakonnas kandidaaditöö „Vene-eesti aktiivse suunitlusega sõnaraamatute koostamise põhimõtteid (faktitiivverbide materjalil)”, milles pöörati vene prefiksaalverbide eesti keelde tõlkimise ja sõnaraamatus aspektuaalsete tähenduste edastamise probleemil. 1984. a ilmus TA Keele ja Kirjanduse Instituudi keelekontaktide sektoris koostatud ning H. Leemetsa ja H. Saari toimetatud 4köitelise „Vene-eesti sõnaraamatu” I köide. Järgnevate köidete toimetajateks on olnud H. Leemets ja R. Kull, T. Erelt ja A. Öim. Selle tööga paralleelselt avaldati 1982.–1985. a kolm vene ja eesti leksika ja grammatika kõrvutamisele pühendatud kogumikku (vastutav toimetaja H. Leemets), milles enamik artikleid käsitles sõnaraamatute koostamisega seotud probleeme.

Eesti ja vene keelt kõrvutati ka uurides Eestis kõneldavaid vene murdeid (H. Heiter Peipsi põhjaranniku külades ja Iisakul, V. Mürkhein Peipsi lõunarannikul Mehikoormas). Selgitati välja, mil viisil mõjutab eesti keele häälikusüsteem, sõnavara ja verbigrammatika kohalikke vene murdeid, uuriti ka eesti-vene kakskeelsust murdealadel.

Teoreetilise keeleteaduse vallas keskenduti peamiselt kahe keele sõnavara (E. Vaigla, A. Reitsak, H. Leemets, A. Öim), fraseoloogia (E. Vaigla) ning grammatiliste süsteemide fragmentide (S. Oleneva) kõrvutamisele. Paljusid eesti ja vene keele kontrastiivse leksikoloogia alal ilmunud töid käsitleb M. Langemets ülevaates „Leksikoloogia” (ESA 48: 118–119).

Tänapäeva uuringud

1990. aastatel jätkusid sõnavarauuringud, kuid tähelepanu keskpunkti tõusis kahe keele grammatika. Peale selle kujunes uue ajastu teemaks vene diasporaa keel Eestis, st keele funktsioneerimine teise keele ja kultuuri keskkonnas. Kuna viimane aspekt osutus aktuaalseks ka teistes Balti riikides, hakati korraldama vastavateemalisi konverentse „Diasporaa keel: probleemid ja perspektiivid”, millest kaks (1997. ning 2001. a) toimusid TÜ vene keele õppetooli korraldusel, ja seminare. Konverentside materjalid avaldati kahes kogumikus. Vene diasporaa üheks osaks on Peipsi läänerrannikul elavad vene vanausulised, kelle murrete uurimist taasalustati 1994. aastal. O. Burdakova kaitses 1998. a magistritöö eesti laenudest Peipsiranniku vene murretes, kaastöös N. Burdakovaga ilmus samateemaline artikkel (Ī. Áóöääêîââ, Í. Áóöääêîââ 2000). Eesti keele, eriti grammatika mõju samadele murretele on käsitlenud I. Külmoja (Êpëüîÿ 2004).

Ants Pihlak on uurinud kahe keele grammatikanähtustest tegumoodi, nimetades umbisiku kategooriat supressiiviks ning püüdnud leida selle tõlkevõimalusi. Erilist huvi pakub autori arvates kahekordse umbisiku vorm, nagu *oldi vaadeldud*. Mitu tööd on ta pühendanud aspektuaalsuse võrdlusele ning jõudnud järeldusele, et partitiivi kasutamine eesti keeles on paljuski idiomaatiline ning selle funktsioneerimist aspektuaalsuse näitamisel on üle dramatiseeritud. Samuti on A. Pihlaku huviorbiidis olnud vene keele prefiksaalsed ja eesti perifrastilised tegevuslaadid, refleksiivid kahes keeles. Koos Pille Esloniga on avaldatud raamat verbi ajast ja aspektist (Eslon, Pihlak 1993).

Pille Eslon on käsitlenud infinitiivi ja selle funktsioone kahes keeles, uurinud verbifraasi ja -valentsi, analüütiliste verbide grammatikaliseerumist. Ta on tõlkinud, koostanud ja toimetanud terve rea õppevahendeid, samuti vene-eesti seletussõnaraamatu (VESS). 1980. aastate lõpus ja 1990. alguses töötati TPÜs sihtfinantseeritava teemaga „Eri keelte tüpoloogilis-kõrvutav uurimine”, selle töörühma liikmetest on eesti ja vene keele kõrvutavaid töid avaldanud P. Eslon (teema juht), M. Hint, L. Podolski, A. Pihlak. Aastail 1989–1998 toimusid töögrupi, TPÜ vene keele õppetooli, TÜ vene keele õppetooli ja Venemaa TA Keeleuuringute Instituudi keeltetüpoloogia labori ühisseminarid, kus muuhulgas esitati mitmeid eesti ja vene keele funktsionaal-kontrastiivset uurimist puudutavaid ettekandeid. TPÜ töötajaist on käsitletaval teemal ilmunud artikleid Svetlana Turovskajal (intentsionaalsuse rollist modaalsuse kõr-

vutamisel kahes keeles, Turovskaja 1994) ning viimastel aastatel Inna Adamsonilt (fraseologismide võrdlus kahes keeles). Vitali Belobrovitsev kaitses magistritöö (2002) juriidiliste tekstide tõlkimisest eesti keelest vene keelde Eesti taasiseseisvumise järgseil aastail.

Tartu Ülikoolis tegelevad eesti-vene kontrastiiuuringutega seitse vene keele õppetooli töötajat. Järgnevad tööde refereeringud esitatakse autorite tähestikulises järjekorras.

Svetlana Jevstratova (2000. aastani Svetlana Meltser) on avaldanud 21 tööd, milles käsitletakse kontrastiivselt vene ja eesti keele erinevaid nähtusi. Esimesed selle valdkonna tööd vaatlesid mitmete sõnaliikide funktsioneerimist, nt isikuta tegusõnade, kesksõnade, partiklite kasutamise iseärasusi tekstis. Samuti on S. Jevstratova uurinud possessiivsuse väljendamise võimalusi vene ja eesti keeles, varajast kakskeelsust, mõningate grammatiliste nähtuste, nt soo väljendamise võimaluste sotsiolingvistilisi aspekte. Osa töid on pühendatud teksti pragmaatikale. Et iga keele struktuuris peegeldub teatud maailmapilt, siis viimaste aastate töedes on peaaegu asetatud vene ja eesti keelesüsteemi eri tasandite kulturoloogilisele võrdlusele. Erilist tähelepanu pööratakse fraseologismidele, kuna neis on ilmekalt realiseerunud rahvuskultuuri mõningad komponendid.

Katrin Karu on avaldanud 11 eesti ja vene keele kontrastiivsele uurimisele pühendatud kirjutist. Peamisteks uurimisobjektideks on tingimuse ja möönduse väljendamise võimalused eesti ja vene keeles. Et tegu on semantiliselt keeruliste objektidega, on nende uurimisel lähtutud tähendusest ning püütud välja selgitada, milline vorm vastab kummaski uuritavas keeles teatud semantikale. Põgusalt on käsitletud erinevaid diskursusega seotud probleeme (tingimus reklaamitekstides) ning mööndlausetega pragmaatilisi iseärasusi.

Magistriväitekirjas „Tingimuse väljendamine vene ja eesti keeles” (1995, juhendaja I. Külmoja) on määratletud tingimuse väljendamise lähte- ehk prototüüpstruktuur nii eesti kui vene keele jaoks, milleks on mõlemal juhul põimlause, ning uuritud marginaalseid tingimuslauseid (kvaa-siimperatiiviga laused, infinitiiviga laused, rinnastava seosega laused, sidendita laused, infiniittarindiga laused, lihtlauseid). Kirjutamisel olev doktoritöö käsitleb möönduse väljendamist eesti ja vene keeles ning keskendub keeltevaheliste sarnasuste ja erinevuste väljaselgitamisele. Nii magistri- kui ka doktoriväitekirjas lähtutakse funktsionaalgrammatika onomasioloogilisest suunast.

Jelizaveta-Kaarina Kostandi kontrastiivuringute huviobjektiks on eelkõige süntaktilised nähtused, nagu lause ja teksti moodustajad, alistus-, rinnastus- ning predikatsiooniseos, leksikaalsed ja grammatilised seosed tekstis, lause ja teksti tüübid. Peamist tähelepanu on pööratud pragmaatikale: modaalsus, emotsionaalne tähendus, rõhuasetused, suhtluseesmärk, sõnad ja tunnused, mis viitavad kõneolukorrale, kontekstile või omandavad selles tähenduse. Detailsemalt käsitletakse eesti ja vene keelt kõrvutavates töedes lause ja teksti teatestruktuuri, lause- ja teksti tüüpe, nende pragmaatilist orientatsiooni ning selle väljendusvahendeid. Käesoleval ajal on uurija huviorbiiti tõusnud meedia- ja ilukirjanduskeele tunnused kahes keeles. Uurimuse lähteobjektiks on vene keel, nimelt eelkõige selle süntaktiline omapära, mida võib olla mõjutanud eesti keele keskkond: sõnade realiseerimata valents, väär rektsioon, fraasi- ja lausetüüpide kasutamine, sidesõnade funktsioneerimine liitlausetes, sõnajärg lauses.

Juri Kudrjajtsevi keelenähtuste kõrvutamisele pühendatud 18 publikatsiooni on seotud eelkõige eesti ja vene foneetika ning fonoloogia võrdlemisega. Analüüsitakse monoftonge, diftonge, konsonante, sõna foneetilisi mudeleid, foneetiliste vigade põhjusi ning nende kõrvaldamise võimalusi. On nii õppemetoodilise kui teoreetilise suunitlusega artikleid. Areaallingvistika raames on J. Kudrjajtsev analüüsinud vene, eesti ja läti keele leksikat. On kõrvutatud eesti, vene ja teiste slaavi keelte foneetikat ja fonoloogiat (Êóäöÿâöâ 1991). Eraldi teemaks on viisakusstrateegia, mida samuti käsitletakse võrdlevalt. Lisaks tänapäeva keelenähtuste kõrvutamisele on J. Kudrjajtsevil töid ka ajaloolise grammatika ja diakroonilise tüpologia valdkonnast, need hõlmavad mitmesuguste keelte iseärasusi.

Irina Külmoja enam kui 30 kontrastiivsest tööst olid esimesed leksikograafia vallast, ta osales „Eesti-vene õppesõnastiku” koostamisel. Hilisemate artiklite temaatika on enamasti nii või teisiti seotud grammatikaga. Sealhulgas on uuritud grammatiliste kategooriate vastastikmõju keelesüsteemis ning raskusi nende omandamisel võõrkeeles, interferentsinähtusi grammatikas, verbaalselt väljendamata subjekti eesti ja vene passiivis (viimane koos V. Ššadnevaga).

Mitmed tööd kuuluvad funktsionaalgrammatika valdkonda, esindades selle kahte suunda: semasioloogilist (tingiva kõneviisi funktsioneerimine, imperatiivivormi funktsioonid eesti ja vene keeles) ja onomasiooloogilist (evidentsiaalsus kummaski keeles, kvantitatiivsuse väljendami-

ne, tingimust väljendavad lausetüübid, performatiivlausungid eesti ja vene keeles ning nende tüpoloogiline uurimine). Ulatuslikum kahe keele nähtuste võrdlus funktsionaalsel alusel on esitatud äsja ilmunud I. Külmoja, E. Vaigla ja M. Solli eesti keele õpetajatele määratud käsiraamatus „Eõäòèèè ñïðàâî÷íèè ïî éííòðàñðèèâííé äðâììàðèèåá ýñòííñéíâî è ðóññéíâî ýçúéíâ”. Kontrastiivvuringute eraldi valdkond on vene diasporaa keel. Eesti keele mõju kohalikule vene keelepruugile käsitletakse meedia (ajalehed, raadio) ja reklaami näidetel. Rida artikleid on Eestis elavate vene noorte slängist.

Oksana Palikova on tegelenud kontrastiivvuringutega alles lühikest aega. Oma töödes keskendub ta sõna funktsionaal-semantilise informatsiooni esitamisele kakskeelses sõnaraamatus. Vaatluse all on sõnade konnotatiivse tähenduse (emotsionaalne ja stilistiline informatsioon) edastamine sõnaartiklis, sõnamoodustussidemete peegeldus ja tõlkeekvivalentide (sh sünonüümide) eristuse alused.

Valentina Štšadneva on üle 20 kontrastiivse töö autor. Teadushuvide ringi moodustavad mitmesugused teemad, mille käsitus põhineb keelesemiootilistel ideedel. V. Štšadneva keeleuuringu üldine temaatika hõlmab verbaliseerimata tähendusi keelesüsteemis ning selle konkreetsetes ilmingutes. Keelenähtusi analüüsitakse funktsionaal-semantilisest, pragmaatilisest ja kontrastiivsest lähtepunktist. Oma artiklites vaatlleb ta kõrvutatavalt vene keele verbita lihtlauseid ja nende eestikeelseid vasteid, analüüsib mitmesuguseid lünk- ja vaeglause tüüpe, samuti passiivilause semantilisi tüüpe. Põhiliseks vaatlusobjektiks on lause pealiikmete eksplitseeritus või implitsiitsus ning nendega kaasnevad tähendused. Nt on vene passiivikonstruktsioonide võrdluses eesti passiiviga selgunud teatud subjekti ja objekti puudutavad piirangud, millele on allutatud vene keele vormide kasutamine. Muuhulgas on huvi äratanud mõnede vene liikumisverbide kõrvutamise eesti- ja bulgaariakeelsete ekvivalentidega, eesti ja vene keele sõnajärje probleemid, viisakusstrateegia grammatiline väljendamine.

Doktoriväitekirja „Diskursiivselt verbaliseerimata lausungi komponendid” (2000, juhendaja I. Külmoja) jätkab ja arendab artiklite ja magistriväitekirja „Implitsiitsete komponentidega tarindid vene keeles: terminoloogia probleeme” (1992) temaatikat, hõlmates arvukalt erinevaid keelendeid. Mõlemad tööd on osaliselt kontrastiivsed.

Magistri- ja doktoritööd

Alates 1992. a on TÜ vene keele õppetoolis kaitstud 7 magistri- ja 2 doktoriväitekirja, milles suuremal või vähemal määral on käsitletud eesti ja vene keelt kontrastiivsest vaatepunktist. Järgnevalt peatume lühidalt töödel, millest ei ole eespool juttu olnud.

Enn Veskimäe magistriväitekirjas „Vene-eesti sõnaraamatute osa eesti sõjandusterminoloogia kujunemises ja arenemises” (1992) on esmakordselt uuritud vene-eesti sõnaraamatute osa eesti sõjandusterminoloogia kujunemises ja arengus, püütakse süstematiseerida ning korrastada eesti sõjandussõnavara.

Tatjana Trojanova magistritöös „Vene ja eesti artefaktide nimede polüseemia” (1998, juhendaja E. Vaigla) uuritakse mitmetähenduslikkuse ilminguid kultuurnimedes. Vaadeldakse keelemetafoori, metonüümiat ja taksonoomiat (sõnasiseseid suhteid, mis kajastavad soo- ja liigimõisteid). Samuti analüüsitakse sõnatuletuslikku polüseemiat (sõnasisesed seosed tähenduste vahel puuduvad). Uurimismeetodiks on kõrvutatav semantilis-struktuuriline analüüs.

Tatjana Trojanova on kaitsnud ka doktoriväitekirja „Inimkeskne metafoor eesti ja vene keeles. Nimisõna” (2003, juhendajad E. Vaigla ja I. Külmoja), milles tähelepanu on pälvinud keele antropotsentriline aspekt – inimese peegeldus keelesüsteemis. Universaalsed semantilised protsessid, sh usuaalne keelemetafoor, põhinevad ühelt poolt mõtlemise üldinimlikel seaduspärasustel, teiselt poolt võivad nad konkreetsetes keeltes väljenduda erisuguselt. Töö sisuks on isikunimetustena kasutatavate ülekantud tähenduste, st antropotsentriliste metafooride uurimine. Sellelaadne kõrvutatav uurimus vene ja eesti keele materjali põhjal on siiani puudunud. Uuritavaks keeleaineseks on 551 vene ja 412 eesti keele mitmetähendusliku sõna semantiline struktuur (vastavalt 576 ja 431 metafoorilist tähendust). Uurimise käigus on võrreldud mõlema keele nimisõnade esmast ja ülekantud tähendust. Metafoorse tähenduse aluseks olevad seemid selgitatakse välja komponentanalüüsi abil. Vaadeldakse ka metafooriga kaasnevaid stiilivarjundeid, samuti hinnangulisuse ja ekspressiivsuse ilmingud.

Olga Burdakova magistritöös „Läänemeresoome laensõnad Peipsi-äärsetes vene murretes” (1998, juhendaja I. Külmoja) on analüüsi objektiks keelesaarena esinevad vene murded. Magistritöö alusel on moodustatud 446 leksikaalüksust sisaldav läänemeresoome laensõnavara kartooteek (u 7000 sõnakasutust). Dissertatsioonis on välja töötatud laenude

sõnastiku koostamise printsiibid ja esitatud eri tüüpi sõnade jaoks kirje näited; määratletud või täpsustatud laensõnade semantikat, võrreldud laenamise protsessi tulemusi Peipsi ranniku eri osades. Vaadeldud on ka laenude aktsentoloogilist, grammatilist ja semantilist kohandumist vastuvõtjakeele süsteemiga. Autori koostatud sõnastikus on esitatud nii murdekui etümoloogilist infot ja lisatud on ka tähenduste seletused.

Natalja Karasjova magistriväitekirjas „Partiklite *iðîñðî* ja *ðîëüêî* funktsionaal-semantilised iseärasused” (2003, juhendaja V. Štšadneva) jõutakse järeldusele, et partikkel *iðîñðî* täidab põhiliselt emfaatilist funktsiooni, sest ta on nii või teisiti seotud emotsionaalse hinnangu väljendamisega. Partikkel *ðîëüêî* esineb valdavalt piiravas funktsioonis. Nimetatud vene lekseemide olulistele funktsionaal-semantilistele erinevustele viitab kaudselts ka vene ja eesti keele vastava materjali kõrvutav analüüs. Uurimuse tulemusel võib väita, et eesti partiklitele on omane selge seos konkreetse funktsiooniga, vene partiklitele aga suurem polüfunktsionaalsus.

Jelena Sidorova magistritöö „Eituse väljendamine tänapäeva vene keeles” (2003, juhendaja J. Kudrjavtsev) ühes peatükis käsitletakse eesti ja vene eitust väljendavate keelendite semantikat ja funktsioneerimise omapära. Vaatluse all on kahekordse eituse esinemine eesti ja vene keeles. Eesti keelesüsteemi analüüs tõi esile mõned kahekordse eitusega konstruktsioonid, mis on ekvivalentsed vene keele konstruktsioonidega. Samas esineb juhtumeid, kus mõtet edastatakse kirjeldavalt ühe eituse abil. Ent ka kahekordse eituse üksikute elementide olemasolu tõestab seda, et eesti keel asub mononegatiivsete ja polüneegatiivsete keelte vahepeal.

Vitali Belobrovtsevi TPÜs kaitstud magistritöös „*ĭãðãâîã þðèäè:ãñ-èèð òãèñðîã ñ ŷñðîíñêîãî ŷçðèã íã ðõññèèé: ïñîããííñðè ïãðãðîãíãî ïãðèíãã*” (2002) käsitletakse õigusterminoloogia tõlkimisel tekkivaid probleeme. 1990. aastate algul olid need seotud uue terminoloogia kasutuselevõttuga. Vaatamata muudatustele eesti terminoloogias olid osal terminitel vene keeles vasted olemas. Teise osa moodustas täiesti uus terminoloogia, mille tekkimine oli põhjustatud uutest mõistetest muutunud seadusandluses. Töö eesmärgiks oli kodukootud venekeelsete terminite loomise ennetamine ning püüid leida ja soovitada tõlkijail kasutusele võtta olemasolevaid termineid.

Lõputööd

TÜ vene keele õppetooli arhiivis on üle 400 diplomi- ja bakalaureusetöö, millest enam kui kolmandikus on käsitletud võrdlevalt vene ja eesti keelt. Teadaolevalt kaitsti esimene kõrvutav diplomitöö juba 1951. a ning selles käsitleti vene keele verbide rektsiooni ja selle vasteid eesti keeles. Alates 1980. aastatest on pearõhk mitmesuguste keelendite funktsioneerimisel. Varasemal perioodil keskenduti peamiselt kõrvutatavate keelte formaalsete erinevuste ja sarnasuste väljaselgitamisele. Ka TPÜ vene keele õppetoolis ning ajakirjanduse ja tõlke lektoraadis on arvukalt vene ja eesti keele kontrastiivsele uurimisele pühendatud lõputöid. Samuti on kõrvutavaid töid kirjutanud TÜ ja TPÜ eesti keele võõrkeelena eriala lõpetanud.

Läbi aegade on uuritud foneetikat, morfoloogiat, sõnamoodustust, sõnavara, fraseoloogiat, süntaksit (sh tekstisüntaksit), pragmaatikat, etimoloogiat ja tõlget. Jaotus keeletasandite järgi on väga tinglik, ühe töö piires võivad esineda mitmed eri valdkonnad.

Kokkuvõtteks

Vene ja eesti keele kontrastiivuuringud hõlmavad eri keeletasandeid ning käsitlevad erinevate keelenähtuste funktsioneerimist.

Tänapäeva lingvistikas levinud uut, inimkeskset paradigmat käsitletakse nendes uuringutes keelendite funktsioonide kaudu. Seejuures on kontrastiivsel aspektil nii praktiline kui ka teoreetiline väärtus. Kõrvutamine rikastab mõlema keele teooriat ning annab täiendavat argumentatsiooni teoreetiliste järelduste jaoks, kuna vaade emakeelele võõrkeele seisukohalt annab võimaluse täpsustada keelendite semantilist, süntaktilist ning funktsionaalset eripära. Rakenduslikust aspektist on oluline, et kontrastiivuuringud annavad teadusliku aluse õppevahendite koostamiseks ning soodustavad mõlema keele tulemuslikumat õpetamist nii teise keelena kui võõr- ja emakeelena.

Allpool toon ära selle valdkonna viimase 15 aasta jooksul ilmunud olulisemad publikatsioonid, enamjaolt on autorid ise teinud valiku oma töödest.

Kirjandus

- Chesterman, A. 1998.** Contrastive functional analysis. (= Pragmatics & Beyond New Series 47.) Amsterdam: John Benjamins.
- ESA 48 = Eesti keele uurimise analüüs.** (= Emakeele Seltsi aastaraamat 48, 2002.) Koostanud Mati Ereht. Tallinn, 2003.
- Ääe Ä. Ä. 1988.** Ёóññééé ýçúê á ñíííñòààééáíéé ñ òðàíóçñéèì. Èçä. 2-ä. Ìõñéää: Ёóññééé ýçúê.
- Karlsson, Fred 2002.** Üldkeeleteadus. Tõlkinud ja kohandanud Renate Pajusalu, Jüri Valge ja Ilona Tragel. Tallinn: Eesti Keele Sihtasutus.

Olulisemad publikatsioonid

- Ääiñíí È. 2000.** Ñíàíòè-áñééá òðàçáíéíäèçíú ñ éíííííáíóòì ðóéá á ðóññéíì è ýñòííñéíì ýçúéäò. – Ёóññéäý òééíéíäéý. 11. Ñáíðíéé íáó-íúò òááíò ííéíäúò òééíéíäíá. Òàðòò: Tartu Ülikooli Kirjastus, 218–233.
- Ääiñíí È. 2003a.** Òðàçáíéíäèçíú ñí çíà-áíéáì ñòðáíéäíéý é ññóúáñò-äéáíèþ òäéé á ðóññéíì è ýñòííñéíì ýçúéäò. – Studia Slavica. Ñáíðíéé íáó-íúò òðóáíá ííéíäúò òééíéíäíá. III. Òäééèíí: TPÜ Kirjastus, 253–259.
- Ääiñíí È. 2003b.** Ñáíàíòè-áñééá ñíñòàäéýþùèä éííóáíòà áíéý á ðóññéíì è ýñòííñéíì ýçúéäò (íà íàòáðéàéä íäéþpäáíéé íäá óóíéòéíéèðíááíéáì òðàçáíéíäèçíú ñ áíéèòéáíúì éíííííáíóòì çíà-áíéý). – Èííóáíòíñòáðä ðóññéíáí ýçúéä: éííñòáíóò è äéíáíééä èçíáíáíéé. Ñáíéò-Ìáòáðáóðä: Ìíéèòáóíééä, 183–189.
- Áóðäàéíáà Í., Í. Áóðäàéíáà 2000.** Í ñéííáàðä íðéááéòééñéí-òéíñéèò çàèíñòáíááíéé á ðóññééò áíáíðáò ýñòííñéíáí Ìðè-óäüý. – Inter dialectos nominaque. Pühendusteos Mari Mustale 11. novembril 2000. Koostanud ja toimetanud Jüri Viikberg. (= Eesti Keele Instituudi toimetised 7.) Tallinn, 18–38.
- Ýñéíí Ì. 1989.** Èíòéíéòéä á ðóññéíì è ýñòííñéíì ýçúéäò. – Äííðíñú ñíííñòàäéòäéüííáí èññéäáíááíéý ýçúéíá: éäéñééí-äðáííàðè-áñééé è òäéñòíáúé àñíáéò. Òäééèíí, 26–45.
- Ýñéíí Ì. 1990.** Ðáñóíäéäíéý á óííòðááéáíéé èíòéíéòéäá á ðóññéíì è ýñòííñéíì ýçúéäò. – Äííðíñú ñíííñòàäéòäéüííáí èññéäáíááíéý ýçúéíá (äðáííàðè-áñééé àñíáéò). Òäééèíí, 28–58.
- Ýñéíí Ì. 1991.** Ðíéü áíóòðéñéñòáííúò íðííøáíéé á ííðááäéáíéé óóíé-òéííäéüííáí ííðáíóèéä ýçúéíáúò áäéíéò è èàòááíðéé (íà íàòáðéàéä ðóññéíáí è ýñòííñéíáí èíòéíéòéäá). – Ñéíòáííàðè-áñééä è íàðäéäíàðè-áñééä ñáýçè ýçúéíáúò áäéíéò è èàòááíðéé (íà íàòáðéàéä ðàçííñéñòáí-íúò ýçúéíá). Òäçèñú 2-é øéíéü-ñáíéíáðä Äáíá-Ìòáíýý, 15–17 íéòýáðý

- 1990 a. Îà. ðåå. Î. Ýñëíí. Õàëëëíí, 70–76.
- Ýñëíí Î., À. Ìëõëå 1993.** Åëå è åðåìÿ (ñíííñòååèðåëüíüé í-åðë). Õàëëëíí.
- Ýñëíí Î. 2000.** Ðóññëëé åëå è ååí ñóåñòèðòóòó à ÿñóëå. – Óóíëõëë è åçåèííååñòååå ÿçóëåíåó ååëéëò à òåñòå. Õàëëëíí: TPÜ Kirjastus, 105–141.
- Ýñëíí Î. 2001.** Ðóññëé-ÿñóëíëëé ñëíååðü ñí-åòååííòè äëååíëå: ëñóíåíüå ííëååíëé. – Ðóññëëé ÿçóë: ñëñòåíå è óóíëõëëéðíååíëå. Îà. ðåå. È. Èðëüíü. (= Õðóåü íí ðóññëé è ñëååÿíëé õëëíëå. Èëíååñòåå. Ííååÿ ñåðëü V.) Õàðòó: Tartu Ülikooli Kirjastus, 176–195.
- Ýñëíí Î. 2003.** Íå åíåëè-ííòè à ÿçóëå (íå åòåååå ñíííñòååååíëé ðóññëé è ÿñóëíëé äëååíëå). – Ñçóëåíüå óóíëõëë: ñåíåíëå, ñëíå-õëå, íðååíëå. Îà. ðåå. È. Èðëüíü. (= Õðóåü íí ðóññëé è ñëååÿí-ñëé õëëíëå. Èëíååñòåå. Ííååÿ ñåðëü VIII.) Õàðòó: Tartu Ülikooli Kirjastus, 322–344.
- Eslon, P. 2003a.** Mõningatest korrelatsioonidest vene ja eesti verbisüsteemis. – Toimiv keel II. Rakenduslingvistika konverentsi kogumik. Toim Jane Lepasaar, Maria-Maren Sepper. Tallinna Pedagoogikaülikool, Eesti Keele Instituut. (= Tallinna Pedagoogikaülikooli eesti keele õppetooli toimetised 3.) Tallinn: TPÜ Kirjastus, 103–122.
- Ýñëíí Î. 2003b.** Î ðåçåëèé äðåííåèåèçåèé åíåëè-åëåíëå (íå åòåååå ÿñóëíëé è ðóññëé ÿçóëå). – Äðåííåè-åååå èåðåíëë: èåðåðëë, ñåÿçë, åçåèííååñòåå. Íååðååü íååóíåð. éííåð. Ñåíë-Íååðååå, 22–24 ñåíüåðü 2003. Ñåíë-Íååðååå, 169–173.
- Eslon, P. 2003c.** VESS: Vene-eesti seletussõnaraamat. Tallinn: TEA.
- Hint, M. 1989.** Vene keele mõjust eesti keele grammatikale. – Åçåèííååñòåå ÿçóëåíåó ååëéë è èåðåííòè è åññëåçóååíë. Õåçëñü íñåíåå øëüü-ñåíëåðå (Äðååååå, ñåíüåðü 1989). Õàëëëíí, 61–62.
- Jevstratova, S. 2002.** Inimese maailm läbi keeleprisma (vene, eesti ja inglise keele materjali alusel). – Emakeel ja teised keeled III. Toim Liina Lindström, Oksana Palikova. (= Tartu Ülikooli eesti keele (võõrkeelena) õppetooli toimetised 1.) Tartu, 57–65.
- Åñòåðåíåå Ñ. 2003.** Íåëíåüíí-éóëüðóðåÿ ñíåëèéå è ðåçåíëåçíå å åñíååðå ñëååÿíí-õëííí-óåíñëéé íðííåé. – Ñëååÿíëå ÿçóë: íò íðíëéíí è íåñòüüåíó. È XIII íååóíåðíåííó ñúåçåó ñëååñòåå (Èðåëüíå, 15.–21.08. 2003). ðåå. À. Å. Åçë-åíë. (=Slavica Tartuensia 6.) Õàðòó, 274–284.
- Jevstratova, S.** vt ka Meltser, S.
- Karu, K., I. Külmoja 1994.** Tingimust väljendavad lausekonstruktsioonid eesti ja vene keeles. – Emakeel ja teised keeled. 8.–10. oktoober 1993. Ettekan- ded. Toim Raili Pool, Jüri Valge. Tartu, 55–62.

- Êàðó Ê. 1997.** Óñeíáíuá eííñòðóeëè ñ ääðóíäeáíí á ýñòííñeíí ýçúeá è èð ðóññeéá ýeáeááeáíòú. – Òðóáú íí ðóññeíé è ñeäáýíñeíé ðeëíeíäeè. Ëeíäáeñðeèä. Ííäáý ñáðeý I. Íòä. ðää. È. Êþeüííý. Òàððó: Tartu Ülikooli Kirjastus, 71–80.
- Êàðó Ê. 2000.** Í äíçííæííñòýð ñáíàíòe÷áñeíé eëàññeðeèäöèè óñòóíeðäeüíúð eííñòðóeëè (íà íàðäðeäeä ðóññeíáí è ýñòííñeíáí ýçú-eíá). – ðóññeáý ðeëíeíäeý. 11. Náíðíeè íàó÷íúð ðaáíò ííeíäúð ðeëíeíäíá. Òàððó: Tartu Ülikooli Kirjastus, 172–181.
- Êàðó Ê. 2000.** Óñòóíeðäeüíúð eííñòðóeëè, íðíðíeáííúá ñíþçàíe «ðíðý» è «ðíðý ... íí» è èð ýñòííñeéá ýeáeááeáíòú. – Ñçúé è éóeüððä. Áúí. 2. Ò. II. Íäèeíäeüíúð ýçúeè è éóeüððú á èð ñíäeèeéä è àççàeíäeñðeèä. Êeäá, 104–112.
- Êàðó Ê. 2003.** Náíàíòeèä è íðäáíàðeèä íáeíðíðúð ýñòííñeèð óñòóíeðäeüíúð eííñòðóeëè è èð ñíòäáðñòäeý á ýñòííñeíí ýçúeá. – Ñçúeíáíúá óóíeèe: ñáíàíòeèä, ñeíòäeðeèä, íðäáíàðeèä. ðää. È. Êþeüííý. (= Òðóáú íí ðóññeíé è ñeäáýíñeíé ðeëíeíäeè. Ëeíäáeñðeèä. Ííäáý ñáðeý VIII.) Òàððó: Tartu Ülikooli Kirjastus, 49–61.
- Êíñòäíäe Á. 1991.** Íáeíðíðúá çàeííííäðííñòe óóíeèeíeðíäáíeý íáííñíñòäáíúð íðäáeíäeéä á ðóññeíí è ýñòííñeíí ýçúeáð. – Ñeäáýíí-ñeäáýíñeéä è ñeäáýíí-ðeííí-óáíðñeéä ñíííñòääeáíeý. Íòä. ðää. Á. Áóeè-áíeí è Á. Òíðíäe÷. (= Slavica Tartuensia 3. Tartu Ülikooli toimetised 932.) Òàððó, 177–183.
- Êíñòäíäe Á. 1996.** Êíííóíeèäòeáíäý ñòðóeððä íðäáeíäeéä è ðáeñòä á ðóññeíí è ýñòííñeíí ýçúeáð. – Emakeel ja teised keeled II. 18.-20. oktoober 1996. Ettekanded. Toim Raili Pool. Tartu, 165–173.
- Êíñòäíäe Á. 1999.** Íáeíðíðúá ñeíòäeñe÷áñeéä íñíááííñòe äàççáðííáí ðáeñòä (íà íàðäðeäeä ðóññeííýçú÷ííe íðáññú Ýñòííeè). – Valoda-1997. Humanitâras fakultâtes zinâtniskie lasjumi. Teksts un kultûra. Metodika. Daugavpils, 153–159.
- Êíñòäíäe Á. 2000.** Íáeíðíðúá íñíááííñòe ñíöeíeíííóíeèäòeáííe íáóñeíäeáííñòe ííðýäeä ñeíá (íà íàðäðeäeä ðóññeíé íðáññú Ýñòííeè). – Ñçúé äeàñííðú: íðíáeáíú è íäðñíäeðeáú. Íòä. ðää. È. Êþeüííý. (= Òðóáú íí ðóññeíé è ñeäáýíñeíé ðeëíeíäeè. Ëeíäáeñðeèä. Ííäáý ñáðeý III.) Òàððó: Tartu Ülikooli Kirjastus, 187–194.
- Êíñòäíäe Á. 2002.** Ñeíòäeñe÷áñeéä íñíááííñòe íäðáííää (íà íàðäðeäeä ýñòííñeí-ðóññeèð íäðáííáíúð óóáíäeñòäáíúð ðáeñòíá). – Íðíáeáíú ýçúeá äeàñííðú. Íòä. ðää. È. Êþeüííý. (= Òðóáú íí ðóññeíé è ñeäáýíñeíé ðeëíeíäeè. Ëeíäáeñðeèä. Ííäáý ñáðeý VI.) Òàððó: Tartu Ülikooli Kirjastus, 124–134.
- Éóäðýäóäá Þ. Ñ. 1989.** Ê äííðíñó í íðe÷eíàð óííáðe÷áñeèð íðeáíe á eííýçú÷ííe ðá÷e.–Óííáðeèä: óáíðeý è íðäeðeèä íðáííäeáíeý:

Ìàòàðèàèü I ìàæóíàðííííí ñèíííçèóíà. ÌÀÏÐË. Ìñéàà, ÓÁÍ, 19–23 íèò. 1987 ä. Ìñéàà, 104–105.

Èóäýäóáá Þ. Ñ. 1991. Ñíííñòààèòäèüíäý òàðàèòäèñòèèà ìýäèèò ñíäèàñíüò óíííí à ñàðáñèíóíðààðñèíí, áíèäàðñèíí, ðóññèíí è ýñòííñèíí ýçüèàò. – Ñèääýíí-ñèääýííèèà è ñèääýíí-òèííí-óáíðñèèà ñíííñòààèäèý. Íòà. ðää. À. Äóèè-áíèí è Á. Õíðíàè÷. (= Slavica Tartuensia 3. Tartu Ülikooli toimetised 932.) Òàðòò, 137–148.

Èóäýäóáá Þ. Ñ. 1994. Óíííñèíäè-áñèíá ñíííñòààèäèèà ýñòííñèííí è ðóññèííí áíèäèèçíà (ííííðòííäè). – Emakeel ja teised keeled. 8.–10. oktoober 1993. Ettekanded. Toim Raili Pool, Jüri Valge. Tartu, 251–259.

Èóäýäóáá Þ. Ñ. 1996. Èííððàñò óíííñèíäè-áñèíèò ìíääèäè ýñòííñèííí è ðóññèííí ñèíáà. – Emakeel ja teised keeled II. 18.–20. oktoober 1996. Ettekanded. Toim Raili Pool. Tartu, 175–183.

Kudrjavitsev, J. 1999. Ancient Russian–Estonian Language Contacts. – Indo-European–Uralic–Siberian Linguistic and Cultural Contacts. Ed by Ago Künnap. (= Fenno-Ugristica 22.) Tartu, 122–127.

Èóäýäóáá Þ. Ñ. 2002. Cíííñòààèäèèà ýñòííñèííí è ðóññèííí áíèäèèçííä (äèðòííäè). – Emakeel ja teised keeled III. Toim Liina Lindström, Oksana Palikova. (= Tartu Ülikooli eesti keele (võõrkeelena) õppetooli toimetised 1.) Tartu, 95–103.

Èþèüííý È. 1991. Í áíäèííäðàðèáííí óííððäèäèèè òíðíü ííääèèòäèü-íííí íäèèííäèý à ðóññèíí è ýñòííñèíí ýçüèàò. – Ñèääýíí-ñèääýííèèà è ñèääýíí-òèííí-óáíðñèèà ñíííñòààèäèý. Íòà. ðää. À. Äóèè-áíèí è Á. Õíðíàè÷. (= Slavica Tartuensia 3. Tartu Ülikooli toimetised 932.) Òàðòò, 149–157.

Èþèüííý È. 1993. Áüðàæáíèà èäáíòèòäèèííòè à ðóññèíí è ýñòííñèíí ýçüèàò. – Áííðíñü ñíííñòààèòäèüíí-òèííñèíäè-áñèííí èññèääíäèý ðàçííñèñòáííüò ýçüèíá: íáüàðáíðàðè-áñèèà è èííèðäòíüá áííðíñü óóíèèííäèüííé äðáííàðèèè. Òàèèèíí, 75–91.

Külmoja, I. 1996. Evidentsiaalsuse semantikast eesti ja vene keeles. – Emakeel ja teised keeled II. 18.–20. oktoober 1996. Ettekanded. Toim Raili Pool. Tartu, 55–60.

Èþèüííý È. 1998. Óñèíáíüá èííñòòóèèè à ýñòííñèíí ýçüèà. – Õèííñèíäèý óñèíáíüò èííñòòóèèè. Íòà. ðää. Á. Ñ. Õäèíáñèèè. Ñàíèò-Ìàòàðáóðä: Íàóèà, 350–370.

Külmoja, I. 1999. Vene keel Eestis. – Eesti rahvaste raamat. Rahvusvahemused, rühmad ja -killud. Koostanud ja toimetanud Jüri Viikberg. Tallinn: Eesti Entsüklopeediakirjastus, 516–524.

Èþèüííý È. 1999. Ðóññèèè ìíèíäæíüé ñèáíá à Ýñòííèè.– Language and Contemporary Reality. Proceedings of the Sixth International Sociolinguistic Conference Shoumen, September 26–30, 1997. Ed. by Michail Videnov,

- Angel Angelov, Krasimira Aleksova (= Problems of Sociolinguistics VI.) Sofia, 188–194.
- Épëüiîÿ È., Ä. Üääíáää 1999.** Ðáðáðáíöèèäëüíüá ñáíéñðàà íóèääíáí ñóáúáèòà ðóññéíáí è ýñðííñéíáí äáó-èáíííáí íàññéää (íà íàðáðèèèäè íðááèíæáíèè ñ òíðíàíè ñððááàðáëüííáí çàèíää ñ äðáííàðè-áñéèí -ñÿ) è èííáðñííáíèüíí-íàññéáííáí çàèíää íà -*takse, -ti*). – Indo-European–Uralic–Siberian Linguistic and Cultural Contacts. Ed by Ago Künnap. (= Fenno-Ugristica 22.) Tartu, 91–101.
- Épëüiîÿ È. 2000.** Ñíàöèèè-áñéèá ÷áðòú ýçúèà ðóññéíé äèàñííðú Ýñðííèè. – Ñçúè äèàñííðú: íðíáèáíú è íáðñíáèèèáú. Íðá. ðáá. È. Épëüiîÿ. (= Õðóáú íí ðóññéíé è ñèäáÿíñéíé öèèíèíáèè. Èèíááèñðèèà. Híááÿ ñáðèÿ III.) Õàððó: Tartu Ülikooli Kirjastus, 84–93.
- Épëüiîÿ È. 2001.** Í èèííèíáè-áñéíí èññèääíááíèè íáððíðíàðèèáíüð áññéáçúááíèè. – Keele kannul. Pühendusteos Mati Ereli 60. sünnipäevaks 12. märtsil 2001. Koostanud ja toimetanud Reet Kasik. (= Tartu Ülikooli eesti keele õppetooli toimetised 17.) Tartu, 166–175.
- Külmoja, I. 2001.** About the Language of the Russian Diaspora in Estonia. – 100 aastat akadeemilist eesti keele õpet Uppsala Ülikoolis. Eesti keele ja keelepoliitika ettekanded. / 100 Years of Academic Teaching of Estonian at the University of Uppsala. Reports on the Estonian Language and Language Policy. Toim R. Raag, J. Valge. Uppsala–Tartu, 98–104.
- Épëüiîÿ È., Ý. Äáééèà, Ì. Ñíèèü 2003.** Èðàðèèèè ñíðááí-íèè íí èííððáñðèèáíèè äðáííàðèèèáí ýñðííñéíáí è ðóññéíáí ýçúèíá. Õàððó: Tartu Ülikooli Kirjastus, 140 lk.
- Külmoja, I. 2004.** Eesti keele mõjudest Peipsi läänerranniku murrakutele. – Í-áðèè íí èñðíðèè è éóèüðóðá ñððáðíááðíá Ýñðííèè. I. Íðá. ðáá. È. Épëüiîÿ. Õàððó, 316–318.
- Leemets, H., G. Kaarma, A. Linnas, I. Külmoja, A. Öim, T. Lagle 1990.** Eesti-vene õppesõnastik. 2. parandatud ja täiendatud trükk. Tallinn: Valgus.
- Ìáèüüáð Ñ. 1990.** Íðááèíæáíèÿ ñ èííñððóèèèèé Ó+Ðíá. Íàááæ è èð ñííðááðñðáèÿ á ýñðííñéíí ýçúèá. – Óóíèèèíáèüíüá è ñáíàíðè-áñéèá íðíáèáíú ííèñáíèÿ ðóññéíáí ýçúèà. (= Tartu Ülikooli toimetised 896.) Õàððó, 108–116.
- Ìáèüüáð Ñ. 1991.** Äðáíáííüá óóíèèèè äáèñðáèðáèüíüð íðè-áñðèè á ðóññéíí è ýñðííñéíí ýçúèáð. – Ñèäáÿíí-ñèäáÿíñéèá è ñèäáÿíí-èèííí-óáíðñèèá ñíííñðááèáíèÿ. Íðá. ðáá. Ä. Äóèè-áíèí è Á. Õíðíáè-÷. (= Slavica Tartuensia 3. Tartu Ülikooli toimetised 932.) Õàððó, 158–166.
- Meltser, S. 1994.** Possessiivsust väljendavad pronoomenid eesti ja vene keeles. – Emakeel ja teised keeled. 8.–10. oktoober 1993. Ettekanded. Toim Raili Pool, Jüri Valge. Tartu, 89–97.
- Ìáèüüáð Ñ. 1995.** Í ñíöèíèèíááèñðè-áñéíí àñíáèòá íáííáí èç ñðááñðá

- âûðààáíëý ìíñáññèáííñòè â ýñòííñèíì è ðóññèíì ýçûèàð. – Sociolinguistics and Communication. **Proceedings of the Fourth International Sociolinguistic Conference, Sofia, September 10–12, 1993.** Edited by Mihail Videnov *et al.* (= Problems of Sociolinguistics IV.) Sofia, 38–41.
- ĭäëüöäð Ñ. 1996.** Ê âííðíñó î ðáííáí áéèèíáâèçíà (íà ìàðäðèàèä ýñòííñèíáí è ðóññèíáí ýçûèíâ). – Language and Social Contacts. **Proceedings of the Fifth International Sociolinguistic Conference, Sofia, September 14–16, 1995.** Edited by Mihail Videnov, *et al.* (= Problems of Sociolinguistics V.) Sofia, 56–60.
- ĭäëüöäð Ñ. 1997.** Í ñíòèíáðáííàðè-âññèíì àñíáèðä ñííñíáíâ íáíçíà-áíéý ìíèä â ýñòííñèíì è ðóññèíì ýçûèàð. – Valoda-1996. **Humanitâras fakultâtes VI zinâtniskie lasĭjumi. Daugavpils, 100–106.**
- ĭäëüöäð Ñ. 1999.** Âñíðèýðèä öââííáíçíà-áíéé íñèðäèýíè ýñòííñèíáí è ðóññèíáí ýçûèíâ (íà ìàðäðèàèä àññíòèàðèáííáí ýñííâðèíáíà). – Indo-European-Uralic-Siberian Linguistic and Cultural Contacts. Ed by Ago Künnap. (= Fenno-Ugristica 22.) Tartu, 156–163.
- Meltser, S.** vt ka Jevstratova, S.
- ĭäèèíââ ĩ. 2000.** Êííííðàðèèáíúé àñíáèð ñáíáíðèèè ñèíâ ðíáííáí è íáðíáííáí ýçûèà (íà ìàðäðèàèä ðóññèíáí è ýñòííñèíáí ýçûèíâ). – ßçûè è éóëüòðä. Âñí. 2. Ò. II. Íàèèíáèüíúâ ýçûèè è éóëüòðü â èð ñíáèðèèâ è âçàèííááéñòàèè. Êèââ, 181–191.
- ĭäèèíââ ĩ. 2002.** Êííííðàðèèáíúé êíííííáíð ñáíáíðèèè ñèíââ èâè íáúáèð èâèñèíáíðàðèðíáíéý â ääýçû-íúð ñèíáâðýð. – Emakeel ja teised keeled III. Toim Liina Lindström, Oksana Palikova. (= Tartu Ülikooli eesti keele (võõrkeelena) õppetooli toimetised 1.) Tartu, 117–126.
- ĭäèèíââ ĩ. 2003.** Ðóññèí-ýñòííñèèè ñèíââðü (1940–1947) ĩ. Àðóíàà, Á. ĩðááàèíà, É. Á. Áâñèè. – 200 èâð ðóññèí-ñèââýíñèé èèèíáèè à Òàððó. Ðââ. Á. Á. Áçèè-áíéí. (= Slavica Tartuensia 5.) Òàððó, 301–310.
- ĭèçèèè À. 1988.** Í óóíéòèíéðíáíáíèè ìâññèââ â ðóññèíì è ýñòííñèíì ýçûèàð. – Ñèñòáííúâ è óóíéòèíáèüíúâ àñíáèðü ýçûèà. (= Tartu Ülikooli toimetised 825.) Tartu, 120–131.
- ĭèçèèè À. 1989.** Í «-èñòíáèèáíúð» íàðä-èýð èâè ñðáâñòââ ñíçäáíéý áíáèíáíâ àèáíáúð ìàð ðóññèíáí ýçûèà. – Èññèââíáíéý ìí ñíííñðà-àèðäèüííó ýçûèíçíáíéð è èâèñèèíéíâèè. Tallinn, 132–142.
- ĭèçèèè À. 1989a.** Âíçâðàðíúâ äèâáíéü íà «u» â ýñòííñèíì ýçûèâ (â ñíííñðààèèáíèè ñ ðóññèèì ýçûèíì). – Âííðíñü ñíííñðààèèðäèüííáí èñ-ñèââíáíéý ýçûèíâ: èâèñèè-âðáííàðè-âññèè è òâèñòíáúé àñíáèð. Òàèèèíí, 11–25.
- ĭèçèèè À. 1989b.** Í íáííðááâèáííí-èè-ííñòè â ýñòííñèíì ýçûèâ. – Âçàèííááéñòàèè ýçûèíáúð áâèíè è èàðááíðèè â âññèâçûáíéè. Òâçèñü ìñáííáè øéíèü-ñáíéíàðä (Âðááââðâ, ñáíòýýáðü 1989). Òàèèèíí, 48–54.

- Īēōēāē Ā. 1991.** Īā Īāīīī nīīñīāā Īāīçīā:āīēÿ «āīīīāēūīūō» nīñōīÿīēē ā ÿñōīñēīī ÿçūēā. – Nēīōāāīāōē:āñēēā ē Īāōāēēāīāōē:āñēēā nāÿçē ÿçūēīāūō āāēīēō ē ēāōāāīōēē (īā Īāōāōēāēā ðaçīīñēñōāīīūō ÿçūēīā). Ōaçēñū 2-ē øēīēū-nāīēīāōā Āāīā-Īōāīÿÿ, 15-17 Īēōÿāōÿ 1990 ā. Īōā. ðāā. Ī. Ÿñēīī. Ōāēēēīī, 40-44.
- Pihlak, Ā. 1991.** Eesti analüütilised versus vene sünteetilised verbid. Tallinn, 122 lk.
- Pihlak, Ā. 1992.** *u*-verbid ja enesekohasus eesti keeles. (Ars Grammatica.) Tallinn: Eesti Teaduste Akadeemia Keele ja Kirjanduse Instituut, 52 lk.
- Pihlak, Ā. 1993.** A Comparative Study of Voice in Estonian. – Eesti Sisekaitse Akadeemia Toimetised, vihik 1. Tallinn, 114 lk.
- Īēōēāē Ā. 1993.** Āēāāīēūīūā ōīōīū Īā nēōāā ēīīīōīēēāōēāīē ēīōāīōēē (īā Īāōāōēāēā ÿñōīñēīāī ÿçūēā). – Āīīōīñū nīīññōāāēōāēūīī-ōēīīēī-āē:āñēīāī ēññēāāīāāīēÿ ðaçīīñēñōāīīūō ÿçūēīā: Īāūāōāīōāōē:āñēēā ē ēīīēōāōīūā āīīōīñū ōōīēōēīāēūīīē āōāīīāōēēē. Tallinn, 69-74.
- Pihlak, Ā. 1994.** Suppressive Voice viz Ambipersonal Verb-Forms in Action. – Kõrvutav keeleteadus. Toimetanud Pille Esilon. (= Tallinna Pedagoogikaülikooli toimetised. A 2. Humaniora.) Tallinn, 115-127.
- Īēōēāē Ā. 1997.** Ē āīīōīñō ī „āāīēīīī nōīōāññēāā”. – Ōōōāū īī ðōññēīē ē nēāāÿīñēīē ōēēīēīāēē. Ēēīāāēñōēēā. Īīāāÿ nāōēÿ 1. Īōā. ðāā. Ē. Ēpēūīīÿ. Ōāōōō: Tartu Ülikooli Kirjastus, 144-153.
- Īīāīēūñēāÿ Ē. 1991.** Ī ēōēōāōēÿō āūāāēāīēÿ ēēāññā Īāūāēōīūō āēāāīēīā (īā Īāōāōēāēā āīāēēēñēīāī, ðōññēīāī ē ÿñōīñēīāī ÿçūēīā). – Nēī-ōāāīāōē:āñēēā ē Īāōāēēāīāōē:āñēēā nāÿçē ÿçūēīāūō āāēīēō ē ēāōāāīōēē (īā Īāōāōēāēā ðaçīīñēñōāīīūō ÿçūēīā). Ōaçēñū 2-ē øēīēū-nāīēīāōā Āāīā-Īōāīÿÿ, 15-17 Īēōÿāōÿ 1990 ā. Īōā. ðāā. Ī. Ÿñēīī. Ōāēēēīī, 44-47.
- Īÿōī Ō. 1989.** ðīēū āōāīīāōē:āñēēō çīā:āīēē +-ēñēā ā ðaçāēōēē nāīāī-ōē:āñēīē nōðōēōōōū āāūāñōāāīīūō ēīāī nōūāñōāēōāēūīūō. – Āīīōīñū nīīīññōāāēōāēūīīāī ēññēāāīāāīēÿ ÿçūēīā: ēāēñēēī-āōāīīāōē:āñēēē ē ōāēñōīāūē āñīāēō. Ōāēēēīī, 4-10.
- Īÿōī Ō. 1991.** Nēīāīīāðaçīīāāīēā ē āōāīīāōē:āñēēā ēāōāāīōēē (īōīōāññū īīīēīāēēçāōēē ā ðōññēīī ē ÿñōīñēīī ÿçūēāō). – Nēīōāāīāōē:āñēēā ē Īāōāēēāīāōē:āñēēā nāÿçē ÿçūēīāūō āāēīēō ē ēāōāāīōēē (īā Īāōāōēāēā ðaçīīñēñōāīīūō ÿçūēīā). Ōaçēñū 2-ē øēīēū-nāīēīāōā Āāīā-Īōāīÿÿ, 15-17 Īēōÿāōÿ 1990 ā. Īōā. ðāā. Ī. Ÿñēīī. Ōāēēēīī, 52-54.
- Ōōōīāñēāÿ N. 1994.** Ēīōāīōēīāēūīīñōū ēāē ōāīīīāī ē ēāē ēīñōðōīāīō nīīīññōāāēōāēūīīāī nāīāīōē:āñēīāī īīēñāīēÿ āīōōðēñēīōāēñē:āñēēō īīāāēūīīñōāē (īā Īāōāōēāēā ðōññēīāī ē ÿñōīñēīāī ÿçūēīā). – Kõrvutav keeleteadus. Toimetanud Pille Esilon. (= Tallinna Pedagoogikaülikooli toimetised. A 2. Humaniora.) Tallinn, 188-203.
- Ūāāīāāā Ā. 1991.** ðōññēēā āaçāēāāīēūīūā īōāāēīāāīēÿ +-āðaç īðēçīō āōō-

āīāī ŷçûēà – Ñēāāŷīī–ñēāāŷīñēēā è ñēāāŷīī–òēīīī–óāīōñēēā ñīīīñōāāēā–
īēŷ. Īōā. ōāā. Ā. Āóēē–āīēī è Ā. Ōīōīāē÷. (= Slavica Tartuensia 3. Tartu
Ülikooli toimetised 932.) Òàðòó, 167–176.

Štsadneva, V., L. Bambus 1994. Vene keele verbide èäðè / xoäèòü vastandamine eesti- ning bulgaariakeelsete ekvivalentidega. – Emakeel ja teised keeled. 8.–10. oktoober 1993. Ettekanded. Toim Raili Pool, Jüri Valge. Tartu, 175–180.

Üääíáää Ā. 1995. Ñāīāīōēēā äēāāīēīā èäðè / òīāēòü ā ñāōōā āīēāāōñēīāī è ŷñōīñēīāī ŷçûēīā. – Sociolinguistics and Communication. Proceedings of the Fourth International Sociolinguistic Conference, Sofia, September 10–12, 1993. Edited by Mihail Videnov *et al.* (= Problems of Sociolinguistics IV.) Sofia, 183–186.

Üääíáää Ā. 1996. Ī ñóáúāēòā è íáúāēòā ā ŷñōīñēīī è ðóññēīī ìāññēāā (íā ìāðāðēāēā òīðī ñ -*takse, -ti* è èõ ðóññēēõ ñīīðāāðñōāēē). – Emakeel ja teised keeled II. 18.–20. oktoober 1996. Ettekanded. Toim Raili Pool. Tartu, 211–220.

Üääíáää Ā. 2000. Āēñēóðñēāīī íáóñēīāēēāííúā íāāāðāāēēçīāāííúā ēīīīī–
íāíóü āñēāççūāāíēŷ. (= Dissertationes philologiae slavicae Universitatis
Tartuensis, 8.) Òàðòó

Üääíáää Ā. 2002. Ñçûēīāūā ēā÷āñōāā ðóññēīŷçû÷íúõ èçāāíēē ŷñōīīēē. –
Īðīāēāíú ŷçûēā äēāñīīðū. Īōā. ōāā. È. Èpēüīīŷ. (= Òðóāü īī ðóññēīē
è ñēāāŷīñēīē óēēīēīāēē. Ēēīāāēñōēēā. Ííāāŷ ñāðēŷ VI.) Òàðòó: Tartu
Ülikooli Kirjastus, 297–307.

Üääíáää Ā., Ā. Āāēēāāðó 2002. Ī īīðŷāēā ñēīā ā ñóāñōāíðēēāīī–àððē–
áóðēāííī ñēīāñīñī÷āðāíēē. – Valoda da þādu kultūru kontekstā. 2. daīa.
Valoda–2002. Humanitārās fakultātes XII zinātniskie lasījumi. Daugavpils,
42–47.

Štsadneva, V., V. Vellearu 2002. Nimisõnafraside sõnajärjest vene ja eesti keeles. – Emakeel ja teised keeled III. Toim Liina Lindström, Oksana Palikova. (= Tartu Ülikooli eesti keele (võõrkeelena) õppetooli toimetised 1.) Tartu, 221–230.

On Estonian-Russian contrastive studies

Irina Külmoja

Summary

A brief survey is given of the Estonian-Russian contrastive studies. The main focus lies on the papers published by Estonian universities, less by the Academy of Sciences, over the recent 15 years. Some earlier works are also mentioned. Most of the authors are Russian philologists working in Estonia. The majority of the latest studies use the functional method. The list of major publications contains nearly 80 titles.